

## **Memorandwm Esboniadol ar gyfer Rheoliadau Cyd-bwyllgorau Corfforedig (Cyffredinol) (Cymru) 2021**

Lluniwyd y Memorandwm Esboniadol hwn gan Adran Llywodraeth Leol Llywodraeth Cymru ac fe'i gosodir gerbron Senedd Cymru ar y cyd â'r rheoliadau uchod ac yn unol â Rheol Sefydlog 27.1.

### **Datganiad y Gweinidog**

Yn fy marn i, mae'r Memorandwm Esboniadol hwn yn rhoi darlun teg a rhesymol o effaith ddisgwyliedig Rheoliadau Cyd-bwyllgorau Corfforedig (Cyffredinol) (Cymru) 2021.

**Julie James AS**  
**Y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol**

23 Chwefror 2021

## 1. Disgrifiad

Mae Rheoliadau Cyd-bwyllgorau Corfforedig (Cyffredinol) (Cymru) 2021 yn cyflwyno nifer o ddarpariaethau mewn perthynas â gweinyddu a llywodraethu cyffredinol y Cyd-bwyllgorau Corfforedig a sefydlir gan reoliadau a wneir o dan Ran 5 o Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021.

Daw'r darpariaethau hynny i rym ar 1 Ebrill 2021.

## 2. Materion sydd o ddiddordeb arbennig i'r Pwyllgor Cydraddoldeb, Llywodraeth Leol a Chymunedau

Bydd y Pwyllgor Cydraddoldeb, Llywodraeth Leol a Chymunedau am nodi bod y rheoliadau hyn yn diwygio adran 59 o Ddeddf Cydraddoldeb 2010 fel bod y gofynion yn adran 58 o'r Ddeddf honno i beidio â gwahaniaethu yn erbyn aelod o'r Awdurdod Lleol, mewn perthynas â'r ffaith bod yr aelod yn cyflawni busnes swyddogol, yn gymwys i Gyd-bwyllgor Corfforedig. Mae'r rheoliadau'n rhan o becyn o offerynnau sy'n sail i sefydlu Cyd-bwyllgorau Corfforedig. Bwriedir gwneud rheoliadau ychwanegol fel rhan o'r pecyn ehangach o offerynnau i sicrhau bod Cyd-bwyllgorau Corfforedig hefyd yn ddarostyngedig i Ddyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus a'r Ddyletswydd Economaidd-gymdeithasol o fewn y ddeddf. Mae'r dull hwn yn cyd-fynd â'r dull graddol o ddatblygu rheoliadau'r Cyd-bwyllgor Corfforedig. Bydd Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus yn cael ei chymhwyso i Gyd-bwyllgorau Corfforedig o'i sefydlu gan Orchymyn Deddf Cydraddoldeb 2010 (Awdurdodau Cyhoeddus sy'n ddarostyngedig i Ddyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus) (Cymru) 2021 – yn amodol ar benderfyniad gan y Senedd. Bydd y ddyletswydd Economaidd-gymdeithasol yn cael ei chymhwyso ar wahân i Gyd-bwyllgorau Corfforedig cyn i'w dyletswyddau sylweddol ddechrau mewn perthynas â Chynllunio Datblygu Strategol, Cynllunio Trafnidiaeth a'r swyddogaeth Llesiant Economaidd (a fydd yn dechrau yn 2022).

## 3. Cefndir Deddfwriaethol

Mae'r pwerau sy'n galluogi i'r Rheoliadau hyn gael eu gwneud wedi'u cynnwys yn adrannau 83(2), 84 a 174 o Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021.

Mae adran 83(2) yn rhoi pŵer i Weinidogion Cymru wneud darpariaeth atodol, gysylltiedig, ganlyniadol, drosiannol, ddarfodol neu arbed sy'n gymwys mewn perthynas ag—

- (a) pob cyd-bwyllgor corfforedig;
- (b) cyd-bwyllgor corfforedig penodol;
- (c) disgrifiad penodol o'r cyd-bwyllgor corfforedig.

Mae adran 84 yn rhoi pŵer i Weinidogion Cymru wneud darpariaeth mewn cysylltiad â rhan 5 o Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 sy'n diwygio, yn addasu, yn cymhwyso (gydag addasiadau neu hebddynt) neu'n datgymhwyso unrhyw ddeddfiad.

Mae adran 174 yn ei gwneud yn ofynnol i'r Rheoliadau hyn fod yn ddarostyngedig i'r weithdrefn penderfyniad cadarnhaol yn y Senedd.

Yn amodol ar gymeradwyaeth y Senedd, bydd y Rheoliadau'n cael eu gwneud gan y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol ac yn dod i rym ar 1 Ebrill 2021.

#### **4. Diben y ddeddfwriaeth a'r effaith y bwriedir iddi ei chael**

Mae Rheoliadau Cyd-bwyllgorau Corfforedig (Cyffredinol) (Cymru) 2021 ("y rheoliadau cyffredinol") yn cyflwyno nifer o ddarpariaeth gyffredinol mewn perthynas â Chyd-bwyllgorau Corfforedig a sefydlir o dan Ran 5 o Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021.

Mae Cyd-bwyllgorau Corfforedig yn gyrff corfforedig, a sefydlir drwy reoliadau, ac maent yn cynnwys y prif gynghorau hynny yng Nghymru a bennir yn y rheoliadau sefydlu. Mewn rhai amgylchiadau, mae awdurdodau Parciau Cenedlaethol yng Nghymru hefyd wedi'u cynnwys mewn Cyd-bwyllgor Corfforedig; lle bo hyn yn wir, bydd hyn hefyd yn cael ei nodi yn y rheoliadau sefydlu perthnasol.

Y bwriad cyffredinol wrth sefydlu Cyd-bwyllgorau Corfforedig yw y bydd Cyd-bwyllgor Corfforedig yn cael ei drin fel rhan o'r 'teulu llywodraeth leol' neu fel aelod ohono ac y bydd i raddau helaeth yn ddarostyngedig i'r un pwerau a dyletswyddau ag awdurdodau lleol, neu bwerau a dyletswyddau tebyg i awdurdodau lleol, yn y ffordd y maent yn gweithredu ac yn cael eu llywodraethu. Mae'r rheoliadau cyffredinol yn ffurfio pecyn o ddiwygiadau i ddeddfwriaeth a fydd yn sail i bob Cyd-bwyllgor Corfforedig ac yn rhoi'r fframwaith deddfwriaethol angenrheidiol ar waith ar gyfer gweinyddu a llywodraethu Cyd-bwyllgor Corfforedig yn effeithiol.

Mae'r rheoliadau cyffredinol yn ceisio sicrhau, fel rhan o'r defnydd ehangach o fframwaith moesegol llywodraeth leol, bod aelodau, cyfranogwyr cyfetholedig a chyflogeion Cyd-bwyllgorau Corfforedig yn ddarostyngedig i safonau ymddygiad priodol. Mae'r rheoliadau cyffredinol hefyd yn ceisio sicrhau bod Cyd-bwyllgorau Corfforedig yn ddarostyngedig i gyfundrefn gyfrifyddu, archwilio a rheoli ariannol briodol. Mae'r rheoliadau cyffredinol hefyd yn gwneud nifer fach o fân ddiwygiadau er mwyn: cefnogi'r trefniadau angenrheidiol ar gyfer darparu gwasanaethau rhwng Cyd-bwyllgorau Corfforedig ac awdurdodau lleol; sicrhau bod aelodau Cyd-bwyllgor Corfforedig yn cael eu trin yn gyfartal gan y Cyd-bwyllgor Corfforedig; a darparu i'r Cyd-bwyllgor Corfforedig allu dal a gwaredu asedau.

Mae'r darpariaethau yn y rheoliadau cyffredinol hyn:

- a. Yn sicrhau bod cod ymddygiad yr awdurdod perthnasol yn cael ei gymhwyso i aelodau a chyfranogwyr cyfetholedig Cyd-bwyllgor Corfforedig. Hynny yw, bydd cod ymddygiad yr awdurdod perthnasol y daw'r aelod neu'r cyfranogwr cyfetholedig ohono yn gymwys. Mae hyn yn cynnwys ei gwneud yn ofynnol iddynt gofrestru unrhyw fuddiannau personol sydd ganddynt ym musnes y Cyd-bwyllgor Corfforedig yng nghofrestr fuddiant eu hawdurdod perthnasol.
- b. Yn sicrhau, drwy gymhwyso Gorchymyn Cod Ymddygiad (Llywodraeth Leol Gymhwysol) (Cymru) 2001, bod cyflogeion Cyd-bwyllgor Corfforedig yn ddarostyngedig i god ymddygiad.

- c. Yn diwygio Rhan 1 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2003 fel bod Cyd-bwyllgorau Corfforedig yn cael eu cynnwys fel "Awdurdod Lleol" at ddibenion Rhan 1 o'r Ddeddf honno.
- d. Yn diwygio Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyllid Cyfalaf a Chyfrifyddu) (Cymru) 2003 fel bod Cyd-bwyllgorau Corfforedig yn cael eu cynnwys fel "Awdurdod Lleol" at ddibenion y Rheoliadau hynny
- e. Yn diwygio Deddf Awdurdodau Lleol (Nwyddau a Gwasanaethau) 1970 (cyflenwi nwyddau a gwasanaethau gan awdurdodau lleol) fel bod Cyd-bwyllgorau Corfforedig yn cael eu cynnwys fel "Awdurdod Lleol" at ddibenion y Ddeddf honno.
- f. Yn diwygio adran 59 o Ddeddf Cydraddoldeb 2010 fel bod Cyd-bwyllgorau Corfforedig yn cael eu cynnwys fel "awdurdod lleol" at ddibenion adran 58 o'r Ddeddf honno (Busnes swyddogol yr aelodau).
- g. Yn diwygio Deddf Treth Trafodiadau Tir a Gwrth-osgoi Trethi Datganoledig (Cymru) 2017 fel bod Cyd-bwyllgorau Corfforedig yn cael eu cynnwys fel "corff cyhoeddus" at ddibenion paragraff 1 o Atodlen 20 (Rhyddhad ar gyfer caffael gan gyrrff cyhoeddus a chyrrff lechyd) o'r Ddeddf honno.

## 5. Ymgynghori

Mae Rheoliadau Cyd-bwyllgorau Corfforedig (Cyffredinol) (Cymru) 2021 yn rhan o becyn o reoliadau / gorchmynion cyffredinol sy'n sail i Gyd-bwyllgorau Corfforedig yng Nghymru. Mae'r dull cyffredinol o ddatblygu'r fframwaith deddfwriaethol sy'n sail i Gyd-bwyllgorau Corfforedig a'r dyletswyddau a ddylai fod yn gymwys iddynt wedi'i ddatblygu ar y cyd â Llywodraeth Leol, Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru a nifer o rwydweithiau proffesiynol, gan gynnwys, er enghraifft, Cyfreithwyr ym maes Llywodraeth Leol a Chymdeithas Trysoryddion Cymru. Cynhaliwyd ymgynghoriad cynhwysfawr hefyd ar y Rheoliadau Sefydlu Cyd-bwyllgorau Corfforedig drafft a'r drefn reoleiddio ehangach y bwriedid iddi fod yn gymwys i Gyd-bwyllgorau Corfforedig.

O ran yr ymateb i'r ymgynghoriad roedd cefnogaeth gref, yn enwedig gan awdurdodau lleol, i wneud y Cyd-bwyllgorau Corfforedig yn ddarostyngedig i gyfundrefnau deddfwriaethol a llywodraethu presennol ac yn ddarostyngedig i'r un pwerau a dyletswyddau â phrif gynghorau a'r un fframwaith llywodraethu a gweinyddu â phrif gynghorau.

Roedd cefnogaeth gref hefyd i wneud Aelodau a Staff Cyd-bwyllgor Corfforedig yn ddarostyngedig i'r un fframwaith moesegol a chod ymddygiad â'r rhai ar gyfer prif gynghorau a gwneud Cyd-bwyllgorau Corfforedig yn ddarostyngedig i'r un gyfundrefn gyfrifyddu, archwilio a rheoli ariannol â phrif gynghorau yng Nghymru.

## 6. Asesiad Effaith Rheoleiddiol

Ni luniwyd asesiad effaith rheoleiddiol ar wahân mewn perthynas â'r rheoliadau hyn. Fodd bynnag, roedd yr asesiad effaith rheoleiddiol oedd yn cyd-fynd â Rheoliadau Cyd-bwyllgor Corfforedig y Canolbarth 2021, Rheoliadau Cyd-bwyllgorau Corfforedig y Gogledd 2021, Rheoliadau Cyd-bwyllgorau Corfforedig y De-ddwyrain 2021 a Rheoliadau Cyd-bwyllgorau Corfforedig y De-orllewin 2021 yn asesu'r costau a'r manteision posibl sy'n gysylltiedig â sefydlu'r Cyd-bwyllgor Corfforedig drwy

reoliadau. Wrth asesu'r costau a'r manteision posibl, mae'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol yn ystyried y bwriad polisi trosfwaol y dylid trin Cyd-bwyllgorau Corfforedig fel rhan o'r 'teulu llywodraeth leol' gan gynnwys cymhwyso fframwaith moesegol a Chodau Ymddygiad llywodraeth leol a threfn gyfrifyddu, archwilio ac ariannol briodol iddynt.

Mae copi o'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol sy'n cyd-fynd â Rheoliadau Cyd-bwyllgor Corfforedig y Canolbarth (Cymru) 2021, Rheoliadau Cyd-bwyllgorau Corfforedig y Gogledd (Cymru) 2021, Rheoliadau Cyd-bwyllgorau Corfforedig y De-ddwyrain (Cymru) 2021 a Rheoliadau Cyd-bwyllgor Corfforedig y De-orllewin (Cymru) 2021 ar gael fel rhan o'r dogfennau perthnasol sy'n cyd-fynd â'r rheoliadau hynny:

<https://senedd.cymru/media/asppuikv/sub-ld14134-em-w.pdf>.